

Raadhuislaan 15, woonhuis

Adres	Raadhuislaan 15
Postcode	2242 CR
Kadastraal nummer	F 9202
Naam	Boekersloot
Beschermd gezicht	Ja
Aantal onderdelen behorend tot het beschermde monument	1
Benoeming onderdelen complex	Woonhuis
Oorspronkelijke functie	Wonen
Datering/Bouwjaar	1926

Omvang bescherming

De bescherming betreft het WOONHUIS met aangebouwd, bijbehorend TERRAS met trappen naar de tuin. De vrijstaande garage behoort niet tot de beschermde onderdelen.

Het interieur maakt onderdeel uit van de bescherming voor wat betreft de oorspronkelijke indeling en detaillering.

Inleiding

Het landhuis werd in 1925 ontworpen in opdracht van A.G.F. Goossens door H.W. van Lindonk, voor een locatie in het Victoriapark, gelegen tussen Raadhuislaan en Leidsche Straatweg (nu: Rijksstraatweg). Een vrijstaande garage – inmiddels sterk verbouwd – was onderdeel van het ontwerp. Van Lindonk publiceerde het huis in een oeuvreoverzichtsboek dat hij in 1931 maakte. In dit boek nam hij slechts enkele landhuizen op, hetgeen het belang van dit huis voor zijn oeuvre benadrukt.

Het huis Boekersloot behoort samen met Raadhuislaan 2 tot de eerste huis-ontwerpen voor het Victoriapark. Ongeveer een jaar eerder ontwierp Van Lindonk het Joodse herstellingsoord op Raadhuislaan 4; ongeveer een jaar later ontwierp hij het naast Boekersloot gelegen huis, Raadhuislaan 11, dat minder gaaf bewaard gebleven is. Boekersloot heeft de kenmerkende eigenschappen van de architectuurstijl van Van Lindonk, die sterk geïnspireerd is door de Engelse landhuisstijl. Het huis is grotendeels gaaf bewaard gebleven. De vensters bevatten vernieuwde ramen naar historisch voorbeeld in hout en met glas-in-lood verwerkt in het isolatieglas. Aan de oorspronkelijke uitbouw met bijkeuken is later een lage uitbreiding met plat dak gerealiseerd. Het aangebouwde terras is typerend voor de bouwtijd. In het Interbellum werd veel aandacht besteed aan de overgang van het huis naar de tuin, waarbij geleidelijk van binnen, naar semi-binnen (erkers, veranda's), naar een stenig buiten (terras, stoep) en vervolgens (via trappen) naar

de tuin overgegaan werd. Het 'buiten-binnen-zijn' komt niet alleen tot uitdrukking in de terrassen maar ook in het toepassen loggia's. De architectonische relatie tussen binnen en buiten is belangrijk voor het ontwerp van het huis en zijn directe omgeving en daarom behoren deze onderdelen ook tot de beschermde onderdelen.

Over de architect

Hermanus (Herman) Willem van Lindonk (1893-1984) studeerde aan de Academie voor Beeldende Kunsten en Technische Wetenschappen in Rotterdam, waar architect Kromhout één van zijn leermeesters was. Aansluitend volgde hij als toehoorder colleges aan de Technische Hogeschool in Delft. Hoogleraar Visser attendeerde hem op de mogelijkheden die de groeiende gemeente Wassenaar hem als architect te bieden had. Het was de periode waarin een groot aantal buitenplaatsen verkaveld werden ten behoeve van villabouw. Na zijn huwelijk in 1920 vestigde Van Lindonk zich in Wassenaar, waar hij talloze villa's, landhuizen en woningen zou ontwerpen. Hij woonde op de Lange Kerkdam; eerst op nummer 59 en later op nummer 64. Beide huizen noemde hij Sonnehuys. Zijn bouwwerken onderscheidden zich vooral door hun zorgvuldige metselwerk van donkerroodbruine baksteen met terughoudende versieringen, de met riet of leien gedekte kappen en de prominente schoorstenen, die verwijzen naar de Engelse cottagestijl.

Van Lindonk drukte zijn stempel op het villapark De Paauw, waar hij maar liefst zo'n vijftig huisnummers op zijn naam heeft. Dit gebied, oorspronkelijk behorend bij de buitenplaats De Paauw, werd vanaf 1925 ontwikkeld. In de wijk staan vele fraaie voorbeelden van Van Lindonks oeuvre (zie hieronder 'Over De Paauw').

Ook heeft Van Lindonk een omvangrijk oeuvre in Nieuw Wassenaar achtergelaten. Hier golden eveneens strikte regels voor het uiterlijk en de positionering van de bebouwing. Van Lindonk ontwierp er verschillende villa's en landhuizen, onder andere aan Kerkeboslaan 4 (ca. 1930) en 5 (1930), Teylingerhorstlaan 6 (1933) en Bremhorstlaan 21 (1934), en ook enkele dubbele woonhuizen zoals Teylingerhorstlaan 1-17 en 23-25 uit 1931-1933.

Van Lindonk heeft tevens in andere wijken gebouwd, zoals de landhuizen Hertelaan 1 (1928) en Jagerslaan zuid 2a (1938) en andere typen gebouwen ontworpen, zoals de christelijke school aan de Herenweg (1924).

Na de Tweede Wereldoorlog bouwde hij voort in Wassenaar, waaronder Bremhorstlaan 7 uit 1955. Van Lindonk bleef tot aan zijn pensionering actief in Wassenaar en de directe omgeving en ontwierp in 1960 nog Lindelaan 1 in Oud Wassenaar.

Over De Paauw

Na het overlijden van Willem Frederik Karel, prins der Nederlanden, prins van Oranje-Nassau (Berlijn, 1797 – Wassenaar, Huize De Paauw, 1881) in 1881 kwam een deel van zijn bezittingen in handen van zijn tweede en jongste dochter Wilhelmina Frederika Anna Elisabeth Maria Marie, Prinses der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau (Huize De Paauw, Wassenaar, 1841 - Neuwied, 1910). Na het overlijden van deze prinses Marie, echtgenote van de prins Wilhelm Adolf van Wied en naamgeefster aan de straat, werden de bezittingen verkocht en kwamen de gronden rond De Paauw in handen van exploitatiemaatschappijen. Het idee om het huis De Paauw te slopen ging niet door; de eerste ontwikkelingen vonden plaats rond het huis, dat in 1924 gekocht werd door de gemeente Wassenaar om in gebruik genomen te worden als raadhuis. Deze nieuwe bestemming van De Paauw gaf een impuls aan de ontwikkeling van de wijk. De aanleg van wegen, bruggen en voorzieningen kwam op gang; een deel van de oorspronkelijke vijverpartij en van het geboomte van de voormalige buitenplaats werd in de nieuwe opzet opgenomen. Er golden strikte regels voor het uiterlijk en de positionering van de bebouwing. De bouwwerken moesten het karakter van villa's of landhuizen hebben, waarbij een zekere onderlinge afstand en tot de openbare weg gehanteerd moest worden. Behalve villa's werd een groot aantal middenstandswoningen in de vorm van dubbele huizen gerealiseerd.

Van Lindonk drukte zijn stempel op villapark De Paauw, waar hij tientallen huisnummers op zijn naam heeft staan. Aan de Victorialaan 1-13 en 2-8 staat een ensemble van geschakelde woningen uit 1928, net als aan de Prinses Marielaan 11-27 uit 1929-1930. Van Lindonk bouwde tevens

vrijstaande huizen, zoals Raadhuislaan 11 en 15 rond 1926 en ook een tehuis voor Joden (een revalidatie- en herstellingsoord), Huize Klimop, aan Raadhuislaan 4 uit 1924. De dubbele woonhuizen aan de evenzijde van de Lange Kerkdam met huisnummer 52-54 en 62-82 behoren ook tot deze ontwikkeling en stammen uit 1928.

Stedenbouwkundige aspecten

Het huis ligt aan de rand van de weide en bebossing van De Paauw, tussen de Raadhuislaan en de Rijksstraatweg en wordt omgeven door erf en tuin. Het ligt ruim 50 meter van de rijksstraat en ruim 100 meter vanaf de laan. De ontsluiting van het perceel vindt plaats vanaf de Raadhuislaan, via een lange oprijlaan. Aan de Raadhuislaan is de naam van huis aangegeven op een van de hekpijlers.

Bij aanvang van de ontwikkeling van de wijk waren er langgerekte percelen ten behoeve van één woning gepland tussen Raadhuislaan en Rijksstraatweg; inmiddels heeft verdichting plaatsgevonden en ligt er bebouwing tussen de villa en de laan (nummer 15a), net als bij de andere percelen.

Architectonische beschrijving¹

Het slechts voor een klein deel onderkelderde woonhuis bestaat uit twee bouwlagen met een kap. De plattegrond en hoofdmassa is samengesteld; net als de kap. Er is een rijk samenspel van erkers en uitbouwen met of zonder loggia en schildkappen in verschillende hoogten en variërend aantal schilden, die te samen een levendig geheel maken. De hoog opgemetselde schoorstenen, waaronder één die als zelfstandig volume vanaf de begane grond opgemetseld is, dragen bij aan deze levendigheid. Ter plaatse van de hoofdentree bevindt zich een drive-through overkapping. Aan de noordwestzijde bevindt zich een uitbouw van één bouwlaag met schildkap; hierin zijn een nevenentree en bijkeuken gesitueerd.

Het pand is opgetrokken in baksteen in kettingverband, waarbij ook rollagen en lekdorpels in dezelfde rode baksteen zijn uitgevoerd, net als uitkragende lijsten, zoals onder de dakvoet. Het dak is gedekt met riet en afgewerkt met rode nokpannen. De drive-through en de hoofdentree, net als enkele (tuin)deuren zijn met rondboogvormige openingen en daarboven een samenstel van rollagen uitgevoerd. Een aantal risalerende geveldelen zijn met een samenstel van bakstenen, 'afzaten', afgewerkt. In het dak zijn enkele rondboogvormige, met het riet mee gedekte dakkapellen aanwezig.

Het terras aan de zuidoostzijde is gemetseld en heeft opengewerkte, gemetselde borstweringen en is betegeld met klinkertegels. De borstweringen dragen aan de bovenzijde uit, waardoor ze als bloembakken kunnen fungeren.

Interieur

Het interieur is redelijk gaaf bewaard gebleven. De wijzigingen in de structuur zijn ondergeschikt en betreffen geen hoofdstructuur noch trappenhuis. Er zijn relatief veel details bewaard gebleven, waaronder deuren, lambriseringen, maar bijvoorbeeld ook tegels in de badkamer. De latere toevoegingen/wijzigingen zijn ondergeschikt of hebben inmiddels hun eigen historische waarde, zoals de schouw-zuilen met schilderingen in de herenkamer.

Waardstelling

Het woonhuis is vanwege de cultuurhistorische -, architectuurhistorische - en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en de geschiedenis van de wijk De Paauw in het bijzonder;

¹ Deze beschrijving is geen uitputtende beschrijving maar een beknopte schets van de belangrijkste aspecten ten aanzien van hoofdvorm, materialen en detaillering.

- vanwege de plaats die dit landhuis inneemt in het oeuvre van de Wassenaarse architect Van Lindonk als een van zijn eerste en binnen het park De Paauw meest gaaf bewaarde, vrijstaande landhuizen;
- vanwege de vrijwel geheel gaaf bewaarde hoofdvorm en eigentijdse en voor de bouwstijl typerende hoofdvorm, materiaalgebruik en detaillering;
- vanwege de ligging binnen een van rijkswege beschermd dorpsgezicht, namelijk 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg';
- vanwege de ligging aangrenzend aan de terreinen van De Paauw en nabij de Rijksstraatweg.

Bijlagen

Foto's situatie 2012; afbeelding Google Earth; kadastrale kaart.

Literatuur/bronnen

Gemeentearchief/bouwdossiers; bezoek ter plaatse 24 augustus 2012; www.bonas.nl;
Arve, P.Y. ten, 'De Lange Kerkdam, een dijk van een dam', 2012 (in voorbereiding);
Bewonersvereniging 'De Kieviet', 'Een eeuw Park de Kieviet 1910-2010', 2010;
Bolten, J.C., 'Eenige nuttige wenken omtrent garagebouw', *Het Landhuis waarin opgenomen Onze Tuinen met Huis en Hof*, jrg 27, 6(1932), 233-235;
Bontenbal, A., 'Dubbel landhuis in het villapark "de Pauw" te wassenaar. Architect H.W. van Lindonk', *Onze tuinen met Huis en Hof*, jrg 25, 41(1930), 861-862;
Bontenbal, A., 'Landhuis te Wassenaar', *Weekblad voor het Landhuis Onze Tuinen met Huis en Hof*, jrg 26, 39(1931), 1052-1053;
Frequin, A., *Landhuizen van Herman van Lindonk*, Leiden, 1931
(NAi boeknr 3070 depot locatiecode 226C04
Lit, R. van, et.al, 'Jong Monumentaal Wassenaar', 2003;
'Moderne bouwkunst in Wassenaar 1900-1965', 2007, uitgave Comité Open Monumentendag Wassenaar;
Scheffer, C., 'Jongere bouwkunst en stedenbouw, Wassenaar', provincie Zuid-Holland, 1993.

Disclaimer

Deze redengevende omschrijving is door een onafhankelijke adviseur in architectuurhistorie, mevr. drs. M.J.C. Laméris van TasT, projecten voor tastbaar erfgoed, opgesteld. Aan deze omschrijving kunnen geen rechten worden ontleend. Het al dan niet opvolgen van de adviezen/toepassen van de omschrijving en op welke wijze valt geheel onder verantwoordelijkheid van de opdrachtgever c.q. degene die de adviezen opvolgt/de omschrijving gebruikt. Eventuele directe of indirecte gevolgen zijn op geen enkele wijze toerekenbaar aan de adviseur en/of TasT.